

Finn, onze tienjarige informant

Roy Jacobsen laat de lezer meekijken met een jongen

SOFIE MESSEMAN

De tienjarige verteller van 'Wonderkinderen' maakt zich zorgen. Het appartement waar hij met zijn alleenstaande moeder woont, wordt namelijk verbouwd om plaats te maken voor een toekomstige huurder én voor Finns halfzusje van zes. En die twee indringers dreigen de intimiteit tussen moeder en zoon te verstoren. Finn kijkt dan ook met argusogen naar elke blik van affectie tussen de nieuwelingen en zijn moeder. Als de zesjarige Linda twee vingers van zijn moeder vastgrijpt tot ze wit worden, fulmineert Finn: "Ik kon het niet meer aanzien, deze greep die, zoals ik instinctief besefte, een greep voor het leven was en die alles zou veranderen, niet alleen in Linda's bestaan, maar ook in dat van mij en mijn moeder, zo'n greep die zich vastklauwt om je hart en je in de tang houdt tot je doodgaat." Zulke observaties, vormen de grote kracht van deze Noorse coming-of-age roman, vooral omdat Roy Jacobsen consequent het perspectief van de tienjarige jongen weet vast te houden.

Via Finn horen we over het vreemde gedrag van zijn halfzusje, over de bizarre huurder en over zijn moeder, die ondanks haar realiteitszin kampt met psychische problemen. Over zijn overleden vader zegt Finn: "Ik herinner me noch hem, noch de scheiding, maar mijn moeder herinnert het zich voor ons allebei".

Al die informatie komt de lezer via omwegen ter ore, via flarden van gesprekken onder volwassenen, die Finn opvangt zonder ze te bevatten. De schrijver weerstaat elke verleiding om dingen uit te leggen, hij beperkt zich tot dialogen, toont wat er gebeurt, en laat de interpretatie over aan de lezer, die daardoor nieuwsgierig blijft naar de verdere afloop.

Want er gebeuren best rare dingen in deze roman. Zo heeft halfzusje Linda bij haar aankomst een koffertje met medicijnen bij zich. Ze slaapt veel en gedraagt zich vreemd. Tot Finns moeder op het consultatiebureau 'iets' te horen krijgt over die pillen. Wat dat is, komen

Een schitterende roman, die ondanks de zware thematiek iets lichts houdt

we nooit aan de weet, want 'onze informant' Finn moet buiten wachten tijdens dat gesprek. Verder suggereren tal van mensen dat Linda 'niet normaal is', maar wat er precies aan haar schort, wordt niet gezegd.

De huurder is ook een mysterieuze figuur. Jacobsen suggereert dat hij een oogje op Finns moeder heeft, maar of de twee een relatie heb-

Als Finns nieuwe zusje de hand van moeder vast-grijpt, wordt hij wanhopig jaloers.

FOTO COLOURBOX

ben, weten we niet. Het eigenaardigste is nog, dat Finns moeder tijdens een kampeervakantie plots vertrekt en de twee kinderen wekenlang achterlaat bij een oppas. Veel later ontdekken we dat zijn moeder vroeger wellicht is mishandeld door haar dronken vader. Of werd ze misbruikt? Het blijft in nevelen gehuld. Jacobsen toont het enkel, op een wel heel ontvullende manier: "Wat doen jullie daar?" riep oma. 'Niks,' zei mijn moeder. 'Zoals altijd.'"

Maar ondanks de loodzware thematiek – mishandeling, een gehandicapt kind, een dode vader, een dronken grootvader, een psychisch gehavende moeder – is de toon zelden somber. Waar mogelijk kruidt Jacobsen het verhaal met humoristische observaties. Zo vindt het saaie buurmeisje Anne-Berit 'het leuker om binnen te blijven, bij haar bed en bij haar eten', of definieert Finn 'krediet' als 'een overeenkomst aangaan om achteraf te sparen'. Met zulke understatementen weet de schrijver het melodrama steeds te omzeilen.

Jacobsen heeft zijn schitterende roman gesitueerd in een nieuwbouwwijk in de jaren zestig, waarmee hij meteen aanknoopt bij de centrale thematiek van zijn doorbraakroman 'Overwinnaars' uit 1991: de veranderende Noorse samenleving van die tijd. "Wij zijn een hele wereld op zich. Een planeet die langzaam en onverbiddelijk door de jaren zestig zweeft, het decennium dat een hoed en een jas in een gierende gitaarsolo zou veranderen, het decennium waarin mannen jongens werden en huismoeders vrouwen." Ook Finns moeder evolueert van schoenverkoopster tot boekhoudster, al valt het gezien haar persoonlijk leven te betwijfelen of het adagium 'we kregen het beter' ook niet cynisch bedoeld is.

Roy Jacobsen: Wonderkinderen. Uit het Noors vertaald door Paula Stevens. De Rode Kamer, Haarlem; 218 blz. € 17,95